

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás

Szakmai Beszámoló

KEZDETEK

„Az iskola dolga,

- hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni,
- hogy felkeltse a tudás iránti vágyunk,
- hogy megtanítson bennünket a jól végzett munka örömére, az alkotás izgalmára,
- hogy megtanítson szeretni, amit csinálunk és
- hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.”

Szent – Györgyi Albert

Hogyan is kezdődött?

Megkezdődött a tanév, a 2008/2009-es tanév. Jöttek a hírek, böngészünk a Net-et. Rátaláltunk a TÁMOP-ra. A fenntartónak kiírt pályázat lévén gyorsan megírtuk a levelet, hogy iskolánk szívesen kipróbálná ezen új lehetőséget. Beadtuk! Vártunk!

Néhány hét eltelté után egy vezetői értekezleten az Alpolgármester Asszony felsorolta annak az öt intézménynek a nevét, akik részt vehetnek egy konzorciumot alkotva ebben a pályázatban. A legnagyobb meglepetésemre iskolánk is bekerült a kiválasztottak sorába.

Nagy lelkesedéssel osztottam meg sikerünket a tantestülettel. Eleinte vegyes érzelmekkel fogadták, hiszen még szinte semmit sem tudtunk a feladatokról.

Néhány napon belül megalakult a konzorcium és elkezdődött a munka.

Az „Újpesti Ötök”: JMK Óvoda

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

Park Óvoda

Bajza József általános Iskola

Csokonai Vitéz Mihály 12 évfolyamos Gimnázium

Erzsébet Utcai Általános Iskola

A siker érdekében egy pályázat író céggel vettük fel a kapcsolatot, gyűjtöttük az anyagot, ültünk össze hétről-hétre, dolgoztunk 2009. december 22-ig. Ekkor írtuk alá a pályázatunkat. Ezt követően már csak az izgulni kellett a siker reményében. Teltek a hónapok, mi csak vártunk és vártunk. Májusban kimondatott a döntés. Elfogadták! NYERTÜNK!

Megkezdődött a tanakodás, vajon mikor lesznek a képzések, mi lesz a tanulók tankönyveivel, eszközeivel? A nyári szünet előtt kevés kérdésre kaptunk választ.

Az új tanév indulásakor teljes erőbedobással kezdődött a pályázathoz kapcsolódó feladatok sora.

A pályázat azon kívül, hogy sok munkát ígért, szemléletváltást is jelentett tantestületünknek, tanulóinknak viszont új munkaformákat eredményezett.

A szemléletváltáshoz sok időre és hosszú út bejárására van szükség. Nálunk is így történt. A bizonytalanságot, kételyeket és nehézséget hozó munka során folyamatosan, lépésről- lépésre, magunk is változva láttuk meg a kompetencia alapú oktatás előnyeit és lehetőségeit.

Testületünk mindig nyitott volt az újra, a kihívásokra. Az módszertani skála szélesítésével új oktatási eljárások bevezetésével alkalmazkodtunk az új igényekhez a régi értékek megtartásával, ápolásával.

Pedagógusaink tapasztalata, innovatív gondolkodása a biztosíték arra, hogy tanulóink a legjobb tudást kapják meg, mellyel eredményesebbek lehetnek a gyakorlatban elsajátítható oktatási anyagban.

A visszajelzések azt bizonyítják, hogy ez a „pörgősebb” színesebb oktatási forma jobban leköti a gyerekek figyelmét, élvezetesebbek az órák, így tanulóink egyre jobban igénylik az új módszerek alkalmazását.

Sok feladatunk van még a pályázat lezárásáig, hiszen még minden új oktatásszervezési eljárást nem vettünk számba, nem próbáltunk ki.

Sok izgalmat rejt még az elkövetkezendő időszak is, de nevelőtestületünk töretlenül , lelkesen halad a siker irányában.

Pál Lászlóné

igazgató

A BEVEZETÉSBEN RÉSZT VÁLLALÓ NEVELŐK ÉS TERÜLETEIK:

Czaga Judit – Bakalár Tiborné	szövegértés 1-4 évfolyam	1.a
Krizsánné Csontos Gyöngyi	szövegértés 1-4 évfolyam	1.b
Matlákné Horváth Éva – Szűcs Edina	matematika 1-4 évfolyam	2.a
Zomborné J. Judit	szövegértés „A” 5-8 évfolyam	5.c
	„B” történelem	5.c
Móricz Lászlóné	„B” természetismeret	5.c
Kisfaludyné T. Erzsébet	matematika” A” 5-8 évfolyam	6.b
Csizmadiáné Hajnal Bea	„B” természetismeret	6.b
	matematika „A”5-8 évfolyam	7.d
	matematika „A”5-8 évfolyam	7.e
Barcziné Széles Zsuzsanna	idegen nyelv 5.évfolyam	5.a
Seresné Mekis Erika	idegen nyelv 5.évfolyam	5.a
Böröcz Piroska	Témahét	7.c
Sefcsikné Szász Éva	Projekt	4.o

I. HELYZETÉRTÉKELÉS

A kezdő képzési időszak helyzete:

Tapasztalat:

Az iskolába lépő gyerekek közötti készség- és képességbeli különbségek növekednek.

Okok:

a lakóhely kulturális infrastruktúrájából eredő hátrány

elhanyagoló nevelési attitűd

a szülők anyagi helyzetéből adódó szociokulturális hátrány

a szülők kommunikációja és annak minősége

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

Mindezekon túl az iskola egésze is több elemével hat a tanulói teljesítményekre.

a tanító módszertani kultúrája

az iskola szemlélete (ismeretközpontúság dominál vagy képességfejlesztés, szokásalakítás, attitűdformálás)

a tanár – diák kapcsolat

AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS

a „jó tanuló „ hagyományos jellemzőitől eltérő vagy azokat kiegészítő személyiségjegyek erősítése

rugalmasság

nyitottság

önszabályozó tanulási készség

önállóság

toleráns attitűd

együttműködési készség

kreativitás

A KOMPETENCIÁRÓL

A PISA-felmérés elmélete szerint csak az értelmes, megértett, átélt tudást lehet felidézni. A tananyag reprodukálására korlátozódó tudás ugyanis nem segíti az egyént önmaga fejlesztésében, személyisége kiteljesítésében.

A PISA bevezette a keresztantervi kompetenciák fogalmát, melyek nem egyetlen tantárgy tanulása alapján alakulnak ki, hanem számos iskolai tevékenység során fejleszthetőek, és az iskolázás legáltalánosabb céljai közé tartoznak. Azaz, az iskoláknak ezen keresztantervi kompetenciák fejlesztését is célul kell kitűzniük.

A ma jellemző frontális és zömmel lexikális ismeretközlő eljárásokat ezért fel kell váltania a kompetenciaalapú nevelési, oktatási módszertannak.

Különösen nagy fontosságú a kisiskolás korban kialakított alapképességek és készségek, valamint a kulcskompetenciák fejlesztése. Ennek ki kell terjednie az értő olvasás, a számolási és matematikai készségek területére, az idegen nyelv és a szociális kompetenciák fejlesztésére, valamint az életpálya építés iskolai feltételeinek megteremtésére.

Mit kell tudni a kompetenciáról?

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

A kompetencia egy képesség és egy adott területen való jártasság ötvözete, valamint egy adott területen jelentkező követelmények magas szintű teljesítése. A legjobb eredményt a kompetenciák (intellektív, szociális és érzelmi intelligencia), a követelmények (szakmai tudás, szociális alkalmazkodás és önfegyelem) és a körülmények (optimális, nehezített és megszokott) megfelelő együttállásában érhetjük el. (Oláh Attila, 2005)

A kompetencia azon elvárható ismeretek, képességek, magatartási és viselkedéssjegyek összessége, amely által a személyiség képes lesz egy adott feladat eredményes teljesítésére.

A PEDAGÓGIAI KULTÚRA MEGÚJULÁSA:

ismeretek, és azok alkalmazási képessége

szükséges megfelelő motivációt biztosító *attitűdök összessége*.

a képességek, készségek fejlesztését,

az alkalmazásképes tudást középpontba helyező oktatást

a problémaközpontú tanítás

cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés,

a felfedezettető tanítás-tanulás,

a megértésen és tevékenységen alapuló fejlesztés.

A programcsomagok jellemzői és típusai

Valamennyi programcsomag *moduláris felépítésű*, és lépésről lépésre kialakuló kínálatával időben átfogja majd az 1–12. évfolyamok teljes tanulási időszakát. Lehetővé teszi továbbá az egységek többféle csoportosítását, a sorrend és a tananyagmennyiség hozzáigazítását a pedagógiai szükségletekhez és a helyi igényekhez, valamint nagyobb egységeket átfogó tanítási szakaszok (epochák) beillesztését a tanítási-tanulási folyamatba az egy témához tartozó összefüggések hatékonyabb feltárására. Ennek érdekében a programcsomagok több felhasználási lehetőséget, többféle bejárési utat kínálnak, ez lehetőséget teremt a tanulók *differentiált fejlesztésére*, a csoportra vagy akár egyénre szabott fejlesztési programok kialakítására. További jellegzetességük a *tevékenységre épülő módszertan* és a tanulói aktivitás előtérbe helyezése.

Háromféle programcsomagról beszélhetünk. Az *A-típusú* egy *vertikális műveltségterületi* rendszer szerint építkezik. Tartalmában teljességgel lefedi a legközvetlenebbül kapcsolódó műveltségterületet. (Például a szövegértés-szövegalkotás esetében a magyar nyelv és irodalom műveltségterületet, a matematikai kompetenciák esetében a matematika műveltségterületet.)

A *B-típusú* programcsomag *horizontálisan, keresztantervi* rendszerként működik. Ez azt jelenti, hogy a program fókuszában álló kompetencia (pl. matematika-logika) fejlesztését nem

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

az erre elsősorban hivatott műveltségterület vagy tantárgy keretében, hanem más területek, tantárgyak tananyagában (pl. történelem, biológia, kémia stb.) valósítja meg.

A *C-típus a tanórán kívüli* foglalkozásokra ajánlott programok gyűjtőneve (szakkörök, tábori alkalmazások, diákkörök stb.). Ilyenek például a szociális, életviteli és környezeti kompetenciák esetében a Földünk és környezetünk műveltségterülethez (Nemzeti alaptanterv) kapcsolódó természetfigyelési projektek.

Mérési-értékelési eszközök

A programfejlesztéshez társul a nyomon követés, a visszajelzés és az ellenőrzés rendszere. A programcsomagokban *kétféle* értékelési mód jelenik meg:

belső, formatív, a tanulót önmagához mérő, saját fejlődési folyamatában visszajelzést adó: visszacsatolás a tanulóhoz és a tanárhoz, a hibák azonosítása a tananyagon belül a megoldási módok kialakítása céljából;

külső, diagnosztikus mérés, amelynek funkciója bemenetkor a tervezés segítése, a tanítás folyamatában az adaptáció, a tesztelés végén pedig az innováció segítése.

A pedagógiai munkát segítő-támogató rendszer elemei

A fejlesztés során minden programcsomaghoz *akkreditált pedagógus-továbbképzési program* készült, amelynek segítségével a pedagógusok fel tudnak készülni a kiválasztott programcsomag sikeres alkalmazására.

SZÖVEGÉRTÉS- SZÖVEGALKOTÁS

A fejlesztés célja

Kommunikáció-központúság ~ A kommunikációval kapcsolatos ismeretek, szabályszerűségek, normák megtanítása és gyakorlása. A szövegértés-tanításnak ebben a formában nemcsak célja, hanem módszere is a kommunikáció, hiszen a feladatmegoldások, az ellenőrzés, az értékelés folyamatos eszmecserét feltételeznek a tanár és a tanulók között. A program a szövegértési képességeket olyan tanulási folyamatban fejleszti, amely a tanuló és a pedagógus demokratikus együttműködésére, vitáira, eszmecseréire épül, kommunikatív cselekvésekre ösztönöz, önállóságot és kritikai készséget kíván.

Tevékenységcentrikusság ~ A tanulóknak nem pusztán kérdésekre kell választ találniuk, hanem a különböző típusú szövegekkel – akár maguk által elgondolt – műveleteket kell végezniük.

Rendszeresség ~ A szövegértés-szövegalkotás gyakorlása minden műveltségterület feladata. A felelősség és a fejlesztés egy tantárgyra szűkítése a program hatásvesztését okozza. A mérések nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják.

Differenciáltság ~ Kívánatos, hogy a foglalkozások megszervezésének alapját az egyéni tempó, képességek, problémák képezzék. A differenciálás szempontja lehet a tanulók

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

szövegértési, illetve szövegalkotási módja, tempója vagy a szükséges tanári támogatás mértéke. A tanulási folyamat hatékonysága nem a tanulócsoport összteljesítményén, hanem az egyes tanulók fejlődésének ütemén mérhető.

Partnerség ~ A program lehetővé teszi, hogy a pedagógus a munka nagy részében a tanulókkal partneri viszonyban, segítő-tanácsadó státusban legyen, ne pedig a hierarchikus tanár-diák kapcsolatot képviselje.

Kutatószemlélet ~ A program célja, hogy feloldja az olvasási kudarcok által okozott szorongásokat. Ennek egyik feltétele a tévedések és a próbálkozások lehetőségének megadása. A kutatószemlélet fontos eleme a kérdésfeltevés.

Integrált magyartanítás – a nyelv és az irodalom új viszonya

A szövegértés-szövegalkotás kompetenciájának fejlesztése az eddig döntően kronologikusan szervezett irodalomoktatás és leíró nyelvtan tanítása helyébe az integrált nyelvi-irodalmi-kommunikációs képességek fejlesztését szolgáló magyartanítást állítja. Ennek része a kommunikációs képesség hatékony fejlesztése:

- a kommunikáció tudatos stratégiáinak felépítése különféle közlési helyzetekben és szövegtípusokban;
- a kommunikációs magatartásmódok és tevékenységek egyszerre kreatív és normatív használata;
- az egyéni közlési stratégiák kialakítása és használata;
- a nyelvi norma, illetve az attól való célszerű eltérés lehetőségei közti választás képessége;
- a nyelvi problémaészlelés képességének folyamatos fejlesztése;
- a szövegértési és szövegalkotási automatizmusok kialakítása az egyes szövegtípusok szerkezeti és jelentéstani jellemzőinek felfedeztetésével;
- a nem verbális önkifejezés képességének fejlesztése, illetve a partner nem verbális jelzéseinek értelmezése.

A kommunikációs képességfejlesztés a szövegértési-szövegalkotási kompetencia fejlesztésének feltétele. A működő nyelv vizsgálatával a szövegértés a következő szempontok szerint valósítható meg:

- a szöveg grammatikai alapjainak felfedeztetése és kommunikatív alkalmazása;
- nyelvi adatokkal műveletek végzése;
- szabályfelfedeztetés: a kontextus hatása a közlések jelentésére és formájára;
- a lineáris építkezés grammatikai szabályainak alkalmazása;
- a szavak, terminusok, mondatok és szöveggörnyezetek kétirányú viszonyainak felismertetése és alkalmazása;
- szövegtípusok interpretálása és alkotása;
- a szöveg logikai és tematikus szerkezete, nyelvtani tulajdonságai és a kommunikációs helyzet egysége mint problémamegoldó stratégia;
- a szöveg háttérmondatainak és előfeltevéseinek szerepe a szöveg értelmezésébe;
- a racionális és sikeres vita stratégiáinak elsajátítása

A programra épülő modulok rendszere

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

Alapozás

Nagymozgás-fejlesztés
Testtudat fejlesztése
Folyamatos szemmel követést elősegítő gyakorlatok
Finommotorikát fejlesztő gyakorlatok
Taktilis érzékelés fejlesztése
Vizuális érzékelés és emlékezet, vizuomotoros koordináció fejlesztése
Auditív érzékelés és emlékezet fejlesztése

Beszéd

Beszélgetőkör
Napi mesehallgatás
Légzőgyakorlatok
Mondókák, nyelvtörők
Szókincsfejlesztés
Szövegalkotás
Dramatizálás

Írás

Nyomtatott nagybetűs írás (író-olvasó környezet megteremtése az osztályban)
Álló „cés” kötéses módszer
Álló „helykijelölős” módszer
Dőltbetűs írástanítás
Írással kezdődő módszer

Olvasás–szövegértés–szövegalkotás

Betűtanulás (Meixner-féle betűsorrenddel és betűtanítási algoritmussal)
Szófejlesztés (betűkapcsolás tanítása szótagolás nélkül)
Hétköznapi szövegek feldolgozása
Értörténetek feldolgozása
Irodalmi szövegek feldolgozása
Ismeretterjesztő szövegek feldolgozása

Kooperatív technikák

- Együttműködésre számít a tanulók között
- Mindenki alkotó módon vesz részt a munkában
- Sokoldalú együttműködéssel jutnak el a tanulók az új ismeretek megszerzéséhez
- Szinte észrevétlenül fejlődik kommunikációs képességük
- Megtanulnak kérdezni, érvelni, vitázni

A csoporttagok szerepei

Szerepkör	Feladata
Idézetkereső	megtalálni a szövegben azokat a részleteket, amelyeket a csoport hangosan szeretne hallani, vagy amelyek érvként szolgálhatnak a vitában
Nyomozó	hátér-információkat keres és nyújt minden, a szöveghez kapcsolódó témában
Nyomkereső	követi a szövegben egy-egy szereplő helyváltoztatását, utazásait
Összekötő	kapcsolatot teremt a szöveg (fikció) és a külvilág (valóság) között

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

Kérdésfeltevő	olyan kérdéseket állít össze, amelyeket a csoport megtárgyalhat, vagy amelyeket ő maga szeretne másokkal megbeszélni
----------------------	--

A csoporttagok szerepei

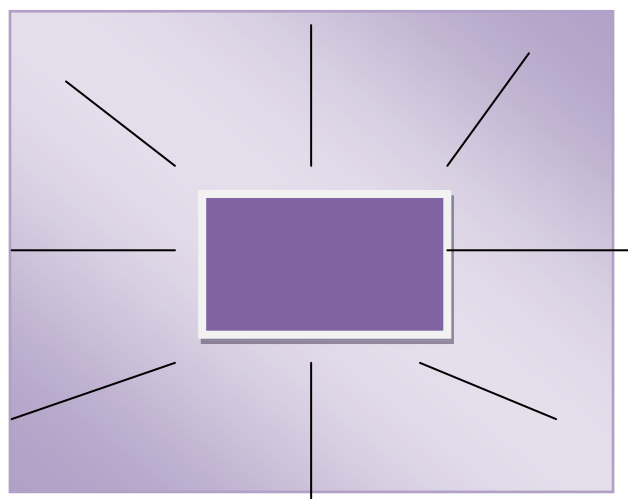
Szókereső	érdekes, ismeretlen, rejtélyes, fontos vagy új szavakra hívja fel a csoport figyelmét
Ellenőrző	segíti a csoportot abban, hogy témánál maradjanak, mindenki sorra kerüljön, ne lépjen túl az időkereteket
Karakter-értelmező	a szöveg szereplőinek tulajdonságait gondolja végig, és megbeszéli tapasztalatait a csoportjával (használhatja például a jellemterképet)
Illusztrátor	képeket rajzol a legfontosabb szereplőkről, helyszínekről, eseményekről, és a rajzokat megvitatja a többiekkel
Jegyző	rövid feljegyzéseket készít a csoport munkájáról, fontosabb gondolatairól vagy a vitában elhangzó érvekről
Hírnök	beszámol az egész osztálynak (esetleg a tanárnak) arról, hogy mi minden történt a csoportban
Küldönc	elmehet más csoportokhoz, hogy a felmerülő kérdéseket tisztázza, véleményt cseréljen

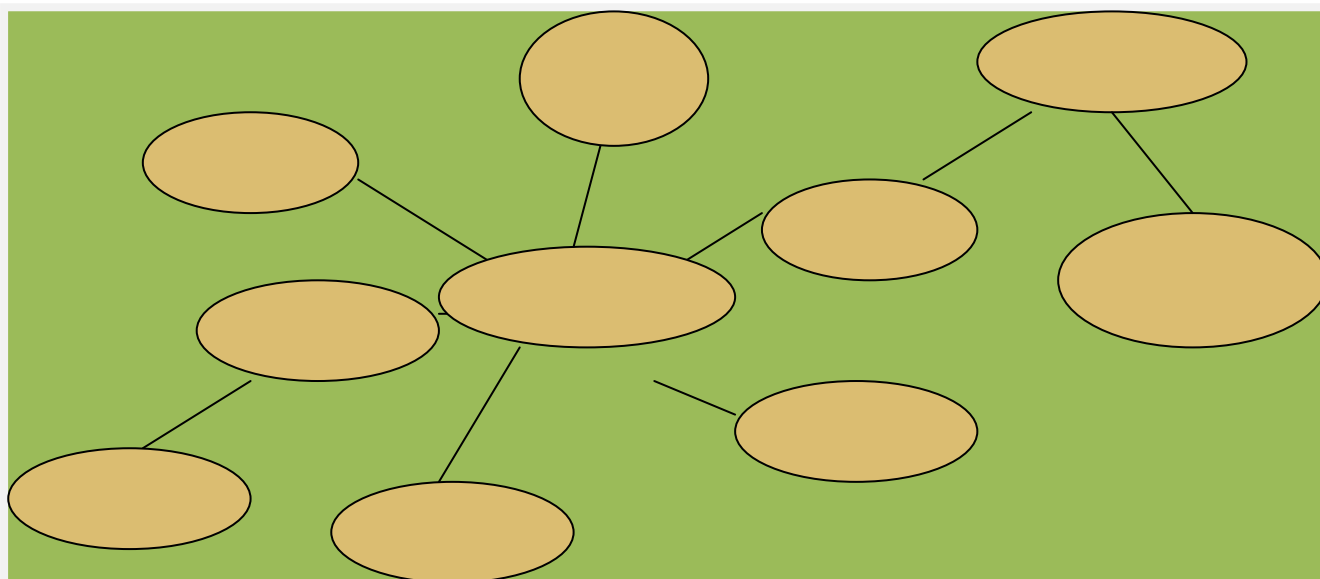
Módszerek

- ötletbörze
- fűrtábra, jelentésháló
- pókhálóábra
- jóslás
- ötsoros vers
- TTM táblázat
- insert
- vak kéz

hierarchikus fűrtábra

PÓKHÁLÓÁBRA

Módszerek

- három megy, egy marad, szakértői csoportok
- jellemterkép
- kettéosztott napló
- mozaik vagy fűrész
- reciprok tanítás
- tanári kalauz
- T-táblázat
- állóképek
- idézetkártyák, fogalomkártya, érvkártya

T-táblázat

Módszerek

- jegyzőkönyv
- listakészítés
- vita, sarkok módszer
- RAFT
- kreatív szövegalkotás
- túlvilági randevú
- kilépőkártya
- értékelő lapok

Kilépőkártya

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

- A legfontosabb dolog, amit megtanultam:
- Ami a leginkább tetszett:
- Ami leginkább problémát okozott:
- Akitől a legtöbbet tanultam:
- Amit még szeretnék tudni a témáról:

Egyéni értékelő lap

Válaszok: Igen/ Részben/ Nem

- A fűrtábra készítésében sok hasznos ötlettel vettem részt
- Figyelmesen elolvastam a rám eső szövegrészeket
- Átgondoltam, hogyan építsem fel mondanivalómat, hogy társaim minél jobban megértsék
- Figyelmesen meghallgattam a többieket
- Rákérdeztem arra, amit nem értettem
- Aktívan vettem részt a gyakorlati feladatokban

Csoportértékelő lap

- A csoport neve:
- A csoporttag neve:
- Ma..... dolgozott a leghatékonyabban a csoport jó teljesítményéért.
- Ma..... volt a legeggyütműködőbb.
- Ma..... volt a csoport vezetője.
- Ma..... nagyon jó hozzászólásai voltak.
- Ma..... magyarázata volt a legvilágosabb.
- Csoportunk jól csinálta.....
- A csoport munkájában problémát okozott.....
- Hogy jobbak legyünk, figyelünk kell arra, hogy.....

MATEMATIKA-LOGIKA KOMPETENCIAFEJLESZTÉS AZ 1-4. ÉVFOLYAMON

A FEJLESZTÉS MATEMATIKAI TERÜLETEI

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

készségek	gondolkodási képességek	kommunikációs képességek	tudásszerző képességek	tanulási képességek
számlálás	<i>rendszerzés</i>	relációs szókincs	problémaérzékenység	figyelem
számolás	<i>kombinatívítás</i>	szövegértés, szövegértelmezés	problémareprezentáció	rész-egész észlelés
mennyiségi következtetés	<i>deduktív következtetés</i>	térlátás, térbeli viszonyok	eredetiség, kreativitás	emlékezet
becslés, mérés	<i>induktív következtetés</i>	ábrázolás, prezentáció	problémamegoldás	feladattartás
mértékegység- váltás	<i>valószínűségi következtetés</i>		metakogníció	feladat-megoldási sebesség
szöveges feladat megoldás	érvelés, bizonyítás			

PROGRAMTANTERV 2. ÉVFOLYAMOS TÉMAKÖREI

	Témakörök
1.	TULAJDONSÁGOK, RELÁCIÓK, ÁLLÍTÁSOK
2.	A SZÁMFOGALOM ELŐKÉSZÍTÉSE
3.	HALMAZOK SZÁMOSSÁGA, MENNYISÉGEK MÉRŐSZÁMA
4.	ISMERKEDÉS A SZÁMOKKAL KÖZELEBBRŐL
5.	AZ ÖSSZEADÁS ÉS KIVONÁS ÉRTELMEZÉSEI
6.	SZÁMOK 10-TŐL 20-IG
7.	GEOMETRIAI TAPASZTALATSZERZÉS
8.	SZÁMOK TULAJDONSÁGAI, SZÁMKAPCSOLATOK

9.	SZÁMOLÁSI ELJÁRÁSOK
----	---------------------

MATEMATIKA-LOGIKA KOMPETENCIAFEJLESZTÉS AZ 6. ÉVFOLYAMON

Változások a matematikatanításban:

- Tevékenységközpontú; alapja a cselekvő, személyes tapasztalatszerzés
- Játék és eszközhasználat dominanciája jellemzi
- Kooperatív tanulási technikák alkalmazása
- Megváltozik a tanár szerepe

A matematikai kompetencia fejlesztésének területei:

- Számolás, számlálás
- Mennyiségi következtetés
- Becslés, mérés
- Valószínűségi következtetés
- Szövegesfeladat-megoldás
- Mértékegységváltás
- Problémamegoldás
- Rendszerezés
- Kombinatív gondolkodás
- Induktív, deduktív következtetés

A tananyag felépítése:

- A tantervi követelmények teljes egészében lefedik a NAT-ban leírtakat
- Heti 4 órára íródott (éves óraszám: 148)
- 9 témakör szerepel benne, melyek modulokra tagolódnak

Témakörök

1. Természetes számok
2. Alakzatok
3. Mérések, kerület, terület, felszín
4. Egész számok
5. Derékszögű koordináta-rendszer

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

6. Törtek
7. Ponthalmazok
8. Tizedestörtek
9. Mérések, geometriai számítások

Természetes számok

- ❖ Ismerkedés a nagy számokkal
- ❖ Számrendszerek
- ❖ Írásbeli műveletek
- ❖ Az összeadás és kivonás fogalmának mélyítése
- ❖ Természetes számok szorzása, osztása
- ❖ Az alpműveletek sorrendje a természetes számok körében
- ❖ Közelítő számolás, mérés, kerekítés
- ❖ Tömegjelenségek gyakoriságának vizsgálata

Alakzatok I. rész

- ❖ A geometria tárgya – pont és egyenes síkon és gömbön
- ❖ Távolság és távolságmérés síkon és gömbön
- ❖ Szögtartomány és szögmérés síkon és gömbön

Mérések, kerület, terület, felszín

- ❖ A kerületfogalom kialakítása; különböző síkidomok kerületének meghatározása méréssel, számítással
- ❖ A területfogalom kialakítása. A terület mértékegységeinek megismerése. Téglalap, négyzet területének kiszámítása
- ❖ A felszínfogalom kialakítása. Hálózatkészítés; téglatest felszínének kiszámítása

Egész számok

- ❖ Negatív számok fogalma és modelljei
- ❖ Egész számok ábrázolása számegyenesen, az egész számok abszolútértéke
- ❖ Összeadás és kivonás az egész számok körében
- ❖ Egész számok szorzása, osztása pozitív egész számmal
- ❖ A műveletek tulajdonságai az egész számok körében
- ❖ Felmérő lap

Számegyenes, koordináta-rendszer

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

- ❖ Számegyenes
- ❖ Koordináta-rendszer

Törték

Egységtörték

- ❖ Egységtörték többszörösei
- ❖ Törték összehasonlítása
- ❖ Törték egyszerűsítése, bővítése
- ❖ Törték összeadása és kivonása
- ❖ Törték szorzása, osztása természetes számmal
- ❖ Törték összefoglalása
- ❖ Esélylatolgatás kísérletek, játékok tapasztalatai alapján

Ponthalmazok

Két pont, két ponthalmaz, pont és egyenes távolságának meghatározása

- ❖ Nevezetes ponthalmazok: szakaszfelező merőleges, szögfelező egyenesek
- ❖ Háromszögek és négyszögek szerkesztése
- ❖ Ponthalmazok vizsgálata térben
- ❖ Háromszögek síkon és gömbön
- ❖ Négyszögek síkon és gömbön

Pozitív tizedestörték

A tizedestörték bevezetése

- ❖ A tizedestörték összeadása, kivonása
- ❖ A tizedestörték szorzása, osztása
- ❖ A tizedestörték – közelítő számítások, mérések, becslések
- ❖ Adatgyűjtés, esélylatolgatás (statisztikai és valószínűségi játékok, feladatok)

Mérések, geometriai számítások

A testek térfogatának mérése, mértékegységei

- ❖ A téglalest térfogata

B MODUL

MATEMATIKA A TERMÉSZETISMERET TANTÁRGYBAN

MODULOK

1. MODUL: Földünkéről dióhéjban
2. MODUL: Amit Magyarországról tudni kell
3. MODUL: Élet az erdőben
4. MODUL: Vizek, vízpartok élővilága
5. MODUL: A füves területek élővilága

SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁS AZ 1-4. ÉVFOLYAMON

A program gyakorlati felhasználása

Javasolt óraszámok:

- az 1. tanévben: 236 – 310 óra,
- a 2. tanévben: 236 – 310 óra
- a 3. tanévben: 236 – 310 óra
- a 4. tanévben: 266 – 349 óra között, a helyi tanterv szerint.

A tanítási – tanulási idő felhasználásának javasolt arányai a kompetenciaterület részterületei szerint:

- Alapozó időszak: szükség szerint, de min. 6 -8 hét
- Napi képességfejlesztő tevékenységek az 1-4. évfolyamon:

Beszélgetőkör,

Mesehallgatás, Ritmikus tevékenységek – kb. napi 45 perc

- Beszéd, beszédértés, szövegalkotás.
- Olvasás, az írott szöveg megértése.
- Írás, íráshasználat

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

A kompetenciaterület általános fejlesztési céljai és feladatai

- Alapozó időszak:
  - nagy és finommozgások koordinációjának,
az auditív és vizuális észlelésnek,
  - a belső kép készítésének fejlesztése
melyek elengedhetetlenek az írás – olvasás megtanulásához
- Napi képességfejlesztő tevékenységek:
a szóbeli kommunikáció, a beszédbátorság (beszélgetőkör), a belső kép készítés (mesehallgatás) és a mozgáskoordináció (ritmikus tevékenységek) fejlesztése

Tanítói segédeszköz az alapozó időszakhoz:

- „Alapozás” című fejezet a tanítói kézikönyvben
- Alapozás 1-2. moduleírások, játékgyűjtemény, feladatbank 1., mozgások – DVD, napi mesehallgatás mesegyűjtemény

Modulok:

- Nagymozgás fejlesztése,
- Finommotorikát fejlesztő gyakorlatok
- Testtudat fejlesztése,
- Téri orientáció
- Vizuális észlelés
- A vizuális emlékezet fejlesztése
- Auditív készségeket fejlesztő feladatok
- Fonémahallás fejlesztése
- Ritmikus mozgás, ujjgyakorlatok
- Fonaljátékok,
- Kötés
- Horgolás
- Formarajz

Beszéd, beszédértés, szövegalkotás

Az alapozó szakasz feladatai:

- beszédbátorság erősítése
- beszédtechnika fejlesztése
- szókincs bővítése

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

- az elemi szövegértés kialakítása
- a szövegalkotási kedv felkeltése
- az elemi szövegalkotás kialakítása

Fejlesztendő készségek, képességek:

- beszédhanghallás
- beszédlégzés, hangképzés
- artikuláció
- beszéd dallam, hangsúly, hangerő
- Mondatalkotás, mondatkapcsolás
- Nyelvi megfigyelések, elemi helyesírási készség fejlesztése
- Beszédértés
- Szövegmondás
- Szókincs
- Szóbeli és írásbeli szövegalkotás

Tanítói segédanyagok

- Képsorozatok 1-3.
- Feladatbank 2.
- Hangok, zörejek
- Zenék
- Modulok

Modulok:

- Beszédhallás fejlesztése (A hangok világa)
- Hangképzés, Beszédtempó, Beszédritmus (hangsúly, hangerő, hanglejtés, hangszín)
- Versek, különböző szövegek (nyelvtörők, találós kérdések) elmondása
- Dráma 1. osztály, dráma 2. osztály
- Életjátékok I. (köszönés, bemutatkozás, megszólítás)
- Életjátékok II. (kérés, tudakozódás)
- Életjátékok II. (felszólítás)
- Életjátékok IV. (vélemény – mondás)
- Szókincsfejlesztés (szógyűjtés, jelentésárnyalatok, mondatbővítés) 1. osztály
- Szókincsfejlesztés (szógyűjtés, jelentésárnyalatok, mondatbővítés) 2. osztály
- Szövegalkotás 1. osztály
- Szövegalkotás 2. osztály

Olvasás, az írott szöveg megértése

Az olvasástanítás a gyerek előbeszédére épül.

Az olvasni tudás az írott információ megfejtésének készségszintű elsajátítását jelenti. Ennek érdekében:

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

- felkeltjük az érdeklődést az írott szöveg tartalma iránt
- az olvasástanulás első pillanatától az olvasottak megértésére helyezzük a hangsúlyt
- a hangos olvasást az értő néma olvasás képességére alapozzuk
- lehetőséget teremtünk arra, hogy gyerekek a saját tempójuk szerint haladjanak az olvasás elsajátításában
- fontos az olvasásra ösztönző légkör kialakítása

Olvasástanítás

Kiemelten fejlesztendő készségek, képességek:

- az olvasás jelrendszerének készségszintű használata
- az értő néma olvasás használata eszközként
- az olvasás iránti motiváltság és igény
- a szövegek egyéni értelmezésére való törekvés
- gyakorlottság a szövegelemző műveletekben:
  - értelmezés, adatok, információk kiemelése, összefüggések felismerése, következtetések, véleményalkotás
- az anyanyelv használatáról szerzett bővülő tapasztalatokra építve a megértés és a kifejezés pontossága
- érzelmi viszonyulások, szociális érzékenység
- az olvasás útján szerzett információk felhasználása feladathelyzetekben
- többféle információhordozó használata
- tanulási technikák használata az egyéni sajátosságoknak megfelelően

Modulok:

- Betűtanulás (a Binis könyvhöz)
- Szófejlesztés (az Egeres könyvhöz)
- Alapfokú szótagolás (szótagolós munkafüzethez)
- Rövid irodalmi szövegek feldolgozása (Ki van a dióhéjban? könyvhöz)
- Rövid hétköznapi szövegek feldolgozása (Jártunkban – keltünkben munkafüzethez)
- A család és én (Én, te...mi könyvhöz)
- Állatok (Állatok közéről és távolról könyvhöz)
- Ünnepek
- Hosszabb mese feldolgozása: A nagyravágyó feketeirigó

Írástanítás

Szabályok:

- balról jobbra haladás
- vonások mozgásiránya és sorrendje
- magassági különbségek
- a betűk változatai (rövid – hosszú, kis – nagy)

A késleltetett írástanítás előnyei:

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

- kedvezőbb élettani feltételek
- betűk tanulási sorrendje – formai hasonlóság
- egymást erősítő olvasás-, írástanulás
- pedagógus szabadsága (a betűírás kezdete, üteme)

Alapozás:

- az írásszokások kialakítása (rajz, vázolás vonal nélküli lapon)
- az íráseszközök célszerű használata
- rajzolás, vázolás
- vonalelemek vázolása, írása
- másolás, tollbamondás

Fejlesztendő:

- formafelismerés, formaemlékezet
- irányok közötti biztos eligazodás
- az íráshoz szükséges egészséges testhelyzet automatikus felvétele
- helyes írószertartás
- laza csuklómozgás, írásmozgás ritmusa
- folyamatos kézcsúsztatás
- az írófelületen való tájékozódás (írólap, füzet, sor, sorköz, vonalköz, margó, kezdőpont, végpont, balról jobbra való haladás)
- formakövetés
- az írást alkotó elemek kivitelezése különböző anyagokból (fonal, drót, gyurma) és írószerrel (kréta, ceruza)

A betűk tanulás idején az írás előkészítése folyik. A kisbetűk írása januárban, a nagybetűk írása 2. osztályban kezdhető el.

SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁS AZ 5. ÉVFOLYAMON

- A tantárgy neve: Magyar nyelv és irodalom
- Tantervi követelmények itt és a NAT-ban:
- Irodalom: A mese, mesefajták
- Petőfi: János vitéz
- Molnár: A Pál utcai fiúk
- Arany: Családi kör

- NYELVTAN?
- - szöveg környezetben pl. elbeszélőváltás igék szám személy
- névszói szerkezetek pl. jelzős szerkezet
- helyesírás

A tananyag felépítése

- Tankönyvek = fejezetek
- Fejezetek- - modulok órák
- 5.évfolyam 7 fejezet
- - Otthon 6 modul 25 óra
- - Állatkerti séták 3 modul 18 óra
- - Kapcsolatok 5 modul 27 óra
- - Vissza a meséhez 5 modul 26 óra

- - Varázsbírodalmak I. 10 modul 30 óra
- - Varázsbírodalmak II. 4 modul 20 óra
- - Az én mesekönyvem 4 modul 16 óra

- 1. fejezet moduljai:
- - Megérkezés – ismerkedés
- - Beszélgetés iskolai helyzetekben /tegezés, magázás /
- - Arany: Családi kör
- - Janikovszky Éva: Az úgy volt
- - Családtörténetek
- - A Mézga – család és egyéb családok
- - Rokon a távolban
- -Petőfi: István öcsémhez

2. fejezet

- Aiszoposz: Az oroszlán és az egér
- La Fontaine: A farkas és a kecskegida
- Nagy Lajos: Képtelen természetrajz
- Devecseri Gábor: Állatkerti útmutató
- Romhányi József: Interjú egy farkassal című műveken keresztül:a leírás eszköze
- tanmese, szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek

3.4. fejezet

- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Vissza a meséhez:
- mese, mesehős, mesei igazságtétel,
- népmese – műmese
- mesei műfajok: varázsmese, csalimese.

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

- fabula, láncmese,

5.6.7. fejezet

- Petőfi: János vitéz
- Részletek a Harry Potterből
- Valós és képzeletbeli utazások
- Utópia – az elképzelt ideális ország
- Közös mesekönyv írása /gyűjtés, írás, szerkesztés /

B MODULOK

SZÖVEGÉRTÉS A TÖRTÉNELEM TANTÁRGYBAN

Modulok:

- Hammurapi törvényei
- Az athéni demokrácia kialakulása és működése
- A görög kultúra
- A Római Köztársaság kialakulása

SZÖVEGÉRTÉS A TERMÉSZETISMERET TANTÁRGYBAN

Ember a természetben

1. A növényekhez kapcsolódó ismeretek algoritmus szerinti feldolgozása, a rendszerező képességhez szükséges séma kialakítása *(Feldolgozandó téma: A vöröshagyma, lásd modulleírást)*

2.. A vizuális és a verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezésére irányuló képességek fejlesztése, megfigyelések dokumentálása *(Feldolgozandó téma: Hazánk éghajlata)*

3. A problémamegoldó gondolkodás, a reflektáló és érvelő képesség, a kreatív szövegalkotási kompetencia fejlesztése

(Feldolgozandó téma: Környezetünk veszélyei és védelme)

4. Az állatokhoz kapcsolódó ismeretek algoritmus szerinti feldolgozása, a rendszerező képességhez szükséges séma kialakítása *(Feldolgozandó téma: A szarvasmarha)*

IDEGEN NYELV ANGOL

Nyelvi kompetencia :/tudás+képesség+attitúd/

- Lexikális
- Grammatikai
- Szemantikai
- Fonológiai
- Helyesírási
- Helyes ejtési

Az idegen nyelv oktatásának főbb céljai

- Önismeret fejlesztése
- Önbecsülés erősítése
- Kreativitás és együttműködési készség fejlesztése
- Interkulturális nyitottság kialakítása
- Pozitív attitúd
- Hatékony nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák elsajátítása

Az idegen nyelvi programfejlesztés kritériumai

- Tantárgyközi szemlélet
- Történet -és mesealapú megközelítés
- Tevékenységközpontú nyelvtanulás
- 'Project' munka
- Kooperatív tanulás
- Tanulói autonómia / önszabályozó tanulás
- Differenciálás

Módszertani alapelvek, hangsúlyos területek

- Célnyelvi környezet megteremtése
- Használható nyelvtudás megszerzése (társadalmi, szülői igények kielégítése)
- Változatos munkaformák, játékosság
- 10 reprodukció
- 10-12 beszédfejlesztés
- 12-14 a négy alapképesség integrált fejlesztése
- 14- önálló nyelvtanulás

(A1*, A2, B1, B2, C1, C2)

Programcsomagok

Mese Mondóka

- CATS, CATS, CATS
- SNOWMAN
- GIRLS IN SONGS
- THE THREE BILLY GOATS GRUFF

Kreatív kommunikáció

- BOOKS - 'BOOKS ARE FUN'
- LEISURE – 'LET'S HAVE FUN!'

Projektek a nyelvórán

- TRAVELLING IN TIME 2 – 'TRAVEL WITH US!'
- CHINA – 'LOOK INTO YOUR PERSONALITY!'
- ROUND THE WORLD WITH A CUP OF TEA – 'NICE SMELL, NICE TASTE!'
- ANCIENT EGYPT – 'YOU LOOK GREAT!'

CATS, CATS, CATS

'LET THE CAT OUT OF THE BAG'

- 1 THE LITTLE WHITE CAT
- 2 WITCHES AND CATS
- 3 MORE CATS AND WITCHES
- 4 CATS SLEEP ANYWHERE
- 5 CATS AGAIN

SNOWMAN

- 1 Let's make a snowman
- 2 My friend, the snowman!
- 3 The snowman takes James for a flight
- 4 I'm Frosty, the snowman
- 5 Let's have fun with Frosty

GIRLS IN SONGS

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

- 1 Mary had a little lamb
- 2 Oh, Susanna
- 3 Clementine
- 4 Dear Liza
- 5 Girls in songs

THE THREE BILLY GOATS GRUFF

- 1 Meeting the Billy goats
- 2 The goats and the troll
- 3 More practice
- 4 Preparation for the show
- 5 The performance

BOOKS

‘BOOKS ARE FUN’

- 1 What do we know about
- 2 Let’s make a picture book
- 3 Let’s look inside the story
- 4 Learning to learn
- 5 My story

LEISURE

‘LET’S HAVE FUN!’

- 1 What is leisure for you?
- 2 „Tell me what your hobby is and I tell who you are.”
- 3 Different nations, different hobbies
- 4 Nothing more but feeling
- 5 Looking back

TRAVELLING IN TIME 2 ‘TRAVEL WITH US!’

- 1 Let’s set off!
- 2 What’s on offer?
- 3 Advertise your journey!
- 4 Our poster is ready!

TÁMOP 3.1.4. kompetenciaalapú oktatás az Erzsébet Utcai Általános Iskolában

- 5 Travel with us!

CHINA – ‘LOOK INTO YOUR PERSONALITY!’

- 1 Exploring the map of China: Animals
- 2 Chinese animal signs
- 3 Chinese animal signs and your personality
- 4 Making lucky charms for friends
- 5 Presenting lucky charms

ROUND THE WORLD WITH A CUP OF TEA

‘NICE SMELL, NICE TASTE!’

- 1 What is „tea”?
- 2 Let’s look at tea we like
- 3 How to make a cup of tea?
- 4 Preparation for the TV shooting
- 5 ‘Action!’

ANCIENT EGYPT

‘YOU LOOK GREAT!’

- 1 Meet an Egyptian family
- 2 At the market
- 3 What shall I wear?
- 4 Preparing for the fashion show
- 5 You look great!

AZ ÉRTÉKELÉS LEGYEN:

- kvalitatív és szöveges,
- kompetenciákra irányuló,
- pozitív, „mit tud?” alapú,
- segítő, előremutató,
- csoportos (kooperatív munkaformák esetén),
- transzparens, portfólió,
- önismeretet, önbizalmat növelő!
-

A modulok feldolgozását segítő segédanyagok, taneszközök

TANÁRI:

- részletes óravázlatok

(célok, szükséges eszközök, előzetes feladatok, nyelvi szint, fejlesztendő terület, szervezési munkák, javasolt munkaformák, ajánlott időkeret)

-alternatív feldolgozási módok

-fénymásolható segédanyagok

-internetről letölthető hang – és képanyag (www.sulinovadatbank.hu)

-értékelést/önértékelést segítő táblázatok

DIÁK:

-kirakók

-képkártyák

-társasjátékok

-szövegek